

Spory można i warto rozwiązywać bez udziału sądu.

Każdy może znaleźć się w sytuacji jakiegoś sporu. Nie zawsze wymaga to angażowania sądu. W każdej sytuacji można rozważyć skorzystanie z alternatywnych sposobów rozwiązania sporów, takich jak **mediacja czy arbitraż.**

Taką możliwość daje polski ustawodawca, który wprowadził przepisy prawne dające podstawę do pojednawczego działania poza sądem i pełną akceptację wyników takich postępowań przez Państwo. Idea mediacji, jako alternatywnej metody rozwiązywania konfliktów i sporów, **po raz pierwszy pojawiła się w prawie polskim w ustawie z 1991r. o rozwiązywaniu sporów zbiorowych, następnie w kodeksach karnych w 1997r., ustawie o postępowaniu w sprawach nieletnich w 2001r., w postępowaniu przed sądami administracyjnymi w 2004r., zaś od 10 grudnia 2005r. instytucja mediacji zaistniała w sprawach cywilnych. Podstawową regulację mediacji w sprawach cywilnych zawierają przepisy art. 1831 - 18315 Kodeksu postępowania cywilnego.**

Spory można i warto rozwiązywać bez udziału sądu

Postępowania sądowe rzadko kończą się w wyniku zawarcia ugody. Jedną z przyczyn tego stanu rzeczy jest z pewnością to, że oficjalność procedur sądowych, atmosfera sali sądowej nie sprzyjają pojednaniu, często nie pozwalają stronom na zrozumienie istoty problemu. Sala rozpraw onieśmiela strony, a stres związany z obecnością w sądzie niejednokrotnie bywa paraliżujący. Dodatkowo, w warunkach jawności rozprawy oprócz sędziego, protokolanta, samych stron na sali mogą znajdować się jako publiczność osoby trzecie, niezwiązane z żadną ze stron procesu, co dodatkowo powoduje wzrost napięcia, lęku i braku poczucia bezpieczeństwa. Również obecność na sali rozpraw osób najbliższych przeciwnika procesowego antagonizuje strony, które w takich warunkach dalekie są od podejmowania rozmów o własnych oczekiwaniach czy możliwych rozwiązaniach konfliktu.

Mediacja

- Wszystkich tych niedogodności pozbawiona jest **mediacja**, dzięki czemu daje szansę na rozmowę, próbę zrozumienia racji przeciwnika sporu lub konfliktu i znalezienie konstruktywnego i satysfakcjonującego rozwiązania.
- Alternatywne metody rozwiązywania sporów mogą pomóc w rozwiązaniu problemu dzięki **włączeniu do sporu bezstronnej osoby trzeciej**, o specjalnych kwalifikacjach.

ADR

Alternatywne metody rozwiązywania sporów zwane są również metodami ADR. Skrót ten pochodzi od angielskiego sformułowania Alternative Dispute Resolution i oznacza **alternatywne w stosunku do postępowania sądowego sposoby rozwiązywania sporów**. Skrót ten do powszechnego użycia wprowadziła „Zielona Księga w sprawie alternatywnych metod rozwiązywania sporów w sprawach cywilnych i handlowych” opracowana przez Komisję Europejską (19.04.2002 r).

- Wśród alternatywnych metod rozwiązywania sporów wyróżnia się **mediację, koncyliację, negocjacje i arbitraż** (zwany także sądownictwem polubownym). W prawie polskim uregulowane są dwie spośród wskazanych metod ADR, tj. mediacja i arbitraż.

Mediacja

W trakcie postępowania mediacyjnego, mediator zachęca strony do nawiązania dialogu oraz unikania konfrontacji i szukania porozumienia.

Strony same wybierają technikę rozwiązania sporu i odgrywają szczególnie aktywną rolę w samodzielnym dążeniu do znalezienia rozwiązania, które będzie dla nich najbardziej odpowiednie. Mediacja daje zatem możliwość wyjścia poza **stanowisko o charakterze czysto prawnym** i uzyskania zindywidualizowanego rozwiązania odpowiadającego prawdziwemu charakterowi sporu.

Mediacja, Arbitraż

- **W trakcie postępowania mediacyjnego**, mediator zachęca strony do nawiązania dialogu oraz unikania konfrontacji i szukania porozumienia. Strony same wybierają technikę rozwiązania sporu i odgrywają szczególnie aktywną rolę w samodzielnym dążeniu do znalezienia rozwiązania, które będzie dla nich najbardziej odpowiednie. Mediacja daje zatem możliwość wyjścia poza stanowisko o charakterze czysto prawnym i uzyskania zindywidualizowanego rozwiązania odpowiadającego prawdziwemu charakterowi sporu.
- **W postępowaniu arbitrażowym** zaś wyrok jest wydawany na podstawie właściwego prawa, a gdy strony wyraziły na to zgodę – z uwzględnieniem ogólnych zasad prawa i zasad słuszności. Wyrok wydawany jest przez arbitrow wybranych przez strony sporu lub według zasad przez nie ustalonych, a strony mają obowiązek poddania się wyrokowi sądu polubownego.

Mediacja, Arbitraż

- Podstawową cechą odróżniającą mediację od arbitrażu jest więc **samodzielność wypracowanego rozwiązania przez strony** i rozwiązanie konfliktu u jego podstaw. Arbitraż zaś jest ukierunkowany na rozstrzygnięcie sporu przez sędziego arbitra wybranego wspólnie przez strony.

Mediacja, Arbitraż

- **Alternatywne metody rozwiązywania sporów** są szansą dla tych, którzy nie potrafią znaleźć sposobu na rozwiązanie konfliktu bez udziału osób trzecich. Pozwalają też stronom pozostającym w sporze na znaczną aktywność w kształtowaniu postępowania, które ma rozstrzygnąć ich spór.
- **Doświadczenia innych państw** członkowskich Unii Europejskiej wskazują, że alternatywne systemy pozasądowego rozwiązywania sporów mogą być o wiele bardziej korzystne dla zwaśnionych stron, w szczególności z uwagi na niższe koszty i krótszy czas rozwiązania sporu w stosunku do postępowania sądowego.
- **Dla stron pozostających w stałych relacjach** (rodzinnych, sąsiedzkich, handlowych itp.) najwyższą zaletą jest jednak możliwość budowania co najmniej neutralnych kontaktów w przyszłości.

Mediacja

- **Mediacja to** dobrowolne, poufne i niesformalizowane pozasądowe postępowanie w sprawach, w których możliwe jest zawarcie ugody, prowadzone między stronami (uczestnikami) określonego sporu przez **osobę trzecią - bezstronnego mediatora** celem doprowadzenia do ugodowego załatwienia tego sporu. W sprawach karnych mediacja ma na celu **naprawienie wyrządzonych przestępstwem szkód** materialnych i moralnych, pozwala pokrzywdzonemu na wyrażenie jego uczuć, oczekiwań i potrzeb. **Sprawcy** pozwala przejąć odpowiedzialność za skutki przestępstwa oraz podjąć związane z nią działania.

Sprzyja trwałemu zakończeniu konfliktu lub jego załagodzeniu.

Zasady mediacji

- **Bezstronność mediatora**
- **Dobrowolność** (podkreślenie możliwości odstąpienia od mediacji na każdym jej etapie)
- **Autonomia konfliktu** (konflikt jest własnością stron)
- **Poufność** (przekazanie informacji na temat sporządzania notatek, które będą na koniec zniszczone)
- **Nieformalność spotkań** (prywatność)
- **Poszanowanie godności**

Zasady mediacji

- **Dążenie przez strony do ugody**
(gotowość do poszukiwania rozwiązań i ugody)
- **Postępowanie w dobrej wierze**
(uczciwość, mówienie prawdy, zobowiązanie do niemanipulacji)
- **Satysfakcja dla wszystkich stron konfliktu** (cel i efekt mediacji)

Monolog Mediatora- przywołanie i określenie stałych reguł sztuki mediacji

- Przywitanie
- Wskazanie celu mediacji (ugoda, porozumienie, kompromis)
- Podkreślenie bezstronności mediatora
- Przedstawienie 9 zasad mediacji
- Omówienie przebiegu mediacji
 - uzgodnienia proceduralne
 - swobodna prezentacja przez strony stanowisk, wartości i propozycji rozwiązań
 - spotkania na osobności
 - negocjacje i weryfikowanie rozwiązań

Monolog Mediatora- przywołanie i określenie stałych reguł sztuki mediacji

- sformułowanie ugody (o ile zostanie zawarta) na piśmie
- informacja o możliwości korzystania przez strony z pomocy ekspertów i konsultacji
- Pytania do stron: „ Czy macie Państwo jakieś pytania? Czy wszystko jest zrozumiałe?

Dziękuję za uwagę: Laurencja Piasecka

